

Acteur Helmert Woudenberg, zoon van NSB'ers, werkt aan *Übermensch*, een solovoorstelling over Adolf Hitler. Door de dictator los te zingen uit zijn tijd, maakt hij hem zowel universeel als uiterst actueel. Trouw volgde Woudenberg tijdens één van zijn eerste try-outs.

Eigenzinnig acteur en schrijver

Helmert Woudenberg (1945) schreef circa vijftig toneelstukken. In 1969 was hij één van de oprichters van het Werktheater, een theatercollectief dat toneelstukken maakte op basis van improvisatie, waarbij niet de tekst centraal stond, maar de acteur. Sinds begin jaren negentig schrijft en speelt hij solovoorstellingen. Daarnaast ontwikkelde hij een veelgebruikte spel- en regiemethode op basis van de vier elementen. In eerdere solo's vertolkte hij onder meer de Tibetaanse kluizenaar Milarepa, Jezus en Pim Fortuyn.

In de huid

Marc van Dijk
Hilversum

16.00 uur, foyer

In het kleine theater Achterom in Hilversum zijn drie technici bezig met het licht. Helmert Woudenberg plakt stukjes tape op een paar plaatsen op de speelvloer, markeringen voor zijn posities. Dit is voor de solist één van de weinige coöperatieve momenten. Hij schrijft de tekst, regisseert zichzelf en speelt alleen.

Het decor bestaat uit twee stoelen. Een eenvoudige, ongelakte boerenstoel en een chique, met leer bekleed exemplaar. Ze roepen meteen vragen op, zoals ze daar naast elkaar staan uitgelicht. Hoe kon die simpele stoel veranderen in een zetel, een troon?

Helmert Woudenberg (66), in de foyer: "Je moet bij zijn woede en zijn pijn zien te komen. Kijken waar het hem precies in zit. En die pijn moet je – onthecht, maar toch – tot je eigen pijn maken."

Natuurlijk vraagt iedereen de acteur en schrijver waarom hij dit doet, waarom hij zich in Hitler wil verdiepen. Hoe het samenhangt met zijn eigen geschiedenis. Woudenbergs opa zat in de Tweede Kamer voor de NSB en was leider van het nationaal-socialistische Arbeidersfront. Zijn vader sneuvelde als soldaat in het Duitse leger aan het oostfront, zijn moeder schreef lofdichten op Hitler, voordat ze in het laatste oorlogsjaar overleed aan een infectie. Woudenberg groeide op in een pleeggezin.

Toen hij zijn solo 'Waterman' (2009) speelde, over een Joodse Man die steeds op miraculeuze wijze de dans ontspringt, schreef het Nieuw Israëlitisch Weekblad (NIW): 'Woudenberg ver-

plaatst zich in een slachtoffer, om de schaamte over zijn eigen verleden te verwerken'. Woudenberg: "Terwijl ik tijdens het maken van die voorstelling helemaal niet met mijn familie bezig was."

Het verhaal van zijn ouders reconstrueerde Woudenberg in de voorstelling 'De Hel' (2001). Zijn vader werd in mei 1940 gemobiliseerd in het Nederlandse leger. Toen hij ingelegerd zat aan de Afsluitdijk, bezocht hij het toilet, greep uit gebrek aan toiletpapier naar een krant en zag daarop tot zijn afgrijzen een foto van zijn zojuist gearresteerde vader. Woudenberg: "Hij dacht: nu word ik verplicht te vechten voor mijn vaderland, en tegelijkertijd moet ik mijn reet afvegen met mijn eigen vader."

Daarop volgde een incident, waarbij zijn superieuren hem het bevel gaven om een stel mannen neer te schieten, omdat de leiding ervan uitging dat het vermomde Duitsers betrof. De soldaten stribbelden tegen, naar later bleek terecht: de neergeschoten mannen waren onschuldige Urker vissers. "Die gebeurtenis, in combinatie met de achting voor zijn vader, heeft zijn keuze bepaald. Na de capitulatie heeft hij zich heel fanatiek ingeschreven voor

'De weigering om zich neer te leggen bij die afwijzing door zijn ouders, was de sterkste drijfveer van Fortuyn'

Helmert Woudenberg